

КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

СХВАЛЕНО

вченою радою КНЗ «ЧОПОПП
Черкаської обласної ради»
протокол №3 від 31 серпня 2022 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом КНЗ «ЧОПОПП
Черкаської обласної ради»
№77 від 21 вересня 2022 року

**РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СУБ'ЄКТІВ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

(тематичний курс підвищення кваліфікації за вибором
педагогічних працівників)

**Розробник: Андрющенко Тетяна
Костянтинівна**, завідувач кафедри
дошкільної освіти та професійного
розвитку педагогів КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради», доктор
педагогічних наук, професор
Експерт: Руденко Ілона Миколаївна,
доцент кафедри педагогіки, психології
та освітнього менеджменту
комунального навчального закладу
«Черкаський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних
працівників Черкаської обласної ради»,
кандидат психологічних наук

Пояснювальна записка

Актуальність спеціального курсу «Розвиток емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу» (для системи післядипломної педагогічної освіти) зумовлена виокремленням емоційного інтелекту як особистісного чинника професійного становлення педагога через зміну парадигмальних орієнтирів сучасної національної освіти у бік антропоцентризму, людиноцентризму, дитиноцентризму, які визначені стратегічними векторами її розвитку в XXI столітті, а також визнанням на Всесвітньому економічному форумі в Давосі у 2016 р. емоційного інтелекту однією із пріоритетних і затребуваних компетентностей майбутнього, необхідних всім працюючим для ефективного опанування діяльності та конкурентноздатності.

Програму спеціального курсу «Розвиток емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу» розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» (2017 р.), Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти» (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020 р.), Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021 р.), Державного стандарту базової середньої освіти (2020 р.). В останніх документах задекларовано перелік трудових функцій учителів і вихователів, однією з яких є «Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу», що конкретизується професійними компетентностями: «Емоційно-етична компетентність» (для вчителів закладів загальної середньої освіти) та «Психо-емоційна компетентність» (для вихователів закладів дошкільної освіти), а також одним із наскрізних умінь для усіх ключових компетентностей учнів визначено вміння конструктивно керувати емоціями, що передбачає здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших.

Мета курсу:

- розширити уявлення педагогів про емоційний інтелект як психолого-педагогічний феномен;
- сформувати вміння акцентувати на тих елементах емоційного інтелекту, які є базисними для розвитку професійних компетентностей педагогів і ключових компетентностей учнів;
- удосконалити навички прояву емоційного інтелекту у професійній діяльності

Завдання курсу:

Систематизувати знання щодо:

- сутності і структури феномену «емоційний інтелект»;
- засобів розвитку емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу;
- ролі емоційного інтелекту в соціалізації дітей дошкільного віку та учнів.

Сформувати вміння:

- мотивувати колег, учнів та їхніх батьків до активності з розвитку власного емоційного інтелекту;

- застосовувати наявні засоби розвитку емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу;
- здійснювати діагностику емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу.

Розвинути установки до:

- самопізнання та саморегуляції;
- усвідомлення значущості емоційного інтелекту в професійній діяльності педагога.

Очікувані результати:

- знання сутності, структури і засобів розвитку емоційного інтелекту особистості;
- розуміння ролі емоційного інтелекту в соціалізації дитини і професійній діяльності педагога;
- вміння підвищувати мотивацію колег і учнів до роботи з розвитку власного емоційного інтелекту;
- готовність до застосування засобів розвитку емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу;
- здатність до здійснення діагностики емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу

Навчальні заняття за Програмою проходять у формі онлайн-лекцій, онлайн-форумів, онлайн-практикумів, офлайн-діяльності.

Навчально-методичним забезпеченням Програми є:

- наукові друковані та електронні джерела з проблеми розвитку емоційного інтелекту особистості;
- матеріали інтерактивних лекцій, практичних занять, початкових тренінгів;
- рекомендації щодо організації та змісту самостійної роботи педагогічних працівників закладів дошкільної і загальної середньої освіти з використанням рекомендованих інформаційних та літературних джерел, можливостей дистанційного навчання (відеолекції, чати, он-лайн вправи, презентації тощо).

Профіль програми тематичного курсу «Розвиток емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу»	
Обсяг навчального навантаження	1 кредит ЄКТС (30 академічних годин)
Заклад освіти	Комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»
Рівень програми	Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти
A	Мета програми
	Розширити уявлення педагогів про емоційний інтелект як психолого-педагогічний феномен, акцентувати на тих елементах емоційного інтелекту, які є базисними для розвитку професійних компетентностей педагогів і ключових компетентностей учнів. Розкрити особливості прояву емоційного інтелекту у професійній діяльності педагогів
B	Характеристика програми
1. <i>Функціональна спрямованість</i>	Підготовка педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти до діяльності з розвитку емоційного

		інтелекту в суб'єктів освітнього процесу
2.	<i>Фокус програми</i>	Акцент програми робиться на: – презентацію педагогам сутності і структури емоційного інтелекту, його ролі в житті особистості; – вдосконалення у педагогів вмінь та навичок використовувати у професійній діяльності системи вправ для розвитку емоційного інтелекту дошкільників, учнів та педагогів; – проводити моніторинг розвитку емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу
3.	<i>Орієнтація програми</i>	Програма орієнтована на стимулювання педагогічних працівників дошкільної та загальної середньої освіти до розвитку власної емоційно-етичної компетентності та розвитку в дошкільників та учнів вміння конструктивно керувати емоціями
4.	<i>Особливості та відмінності</i>	Програма реалізується у дистанційному режимі взаємодії викладача і слухачів і спрямована на розвиток у педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти емоційного інтелекту. Програма курсу складається з 3 (трьох) навчальних модулів, які містять навчальні елементи (11 тем занять), які проводяться в онлайн та офлайн формі та мають практичне спрямування. Дистанційне онлайн навчання здійснюється з будь-якого пристрою з підключеною мережею Інтернет (стаціонарний комп'ютер, ноутбук, планшет, смартфон) за встановленим розкладом роботи в синхронному режимі. Дистанційне офлайн навчання може відбуватися за допомогою відповідних технічних засобів в асинхронному режимі у зручний для педагогів час. Варіанти проходження курсу: 30 годин онлайн; 16 годин онлайн і 14 годин офлайн; 8 годин онлайн і 22 години офлайн. Проходження навчання за програмою спеціального курсу «Розвиток емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу» завершується відповідним тестуванням. Кожен здобувач за умови успішного навчання і проходження тестування отримує сертифікат
5.	<i>Цільова група</i>	Цільовою групою програми є педагогічні працівники закладів дошкільної та загальної середньої освіти
С	Професійні вимоги та продовження навчання	
1.	<i>Професійні вимоги (компетенції)</i>	Визначає посадова інструкція
2.	<i>Продовження навчання</i>	Програма передбачає можливість подальшого розширення та поглиблення професійних знань, умінь, навичок педагогічними працівниками закладів дошкільної та загальної середньої освіти у системі неформальної та інформальної освіти
Д	Стиль та методика навчання	
1.	<i>Підходи до викладання та навчання</i>	Оновлення і поповнення професійних знань відбувається у процесі їх застосування Навчання проходить за дистанційною формою з використанням інформаційних і цифрових технологій: інтерактивні лекції (відео-лекції), навчальні тренінги, практичні завдання на вирішення педагогічних ситуацій та

		апробації конкретних методів і технік педагогічної рефлексії, активні посилання на інформаційні й літературні джерела, QR-коди, корисні матеріали для скачування, презентації, алгоритми дій, методичні рекомендації, поради
2.	<i>Система оцінювання</i>	Оцінювання результатів навчання за Програмою здійснюється за шкалою «зараховано/не зараховано» на підставі перевірки результатів підсумкового комплексного тестування здобувачів освіти
Е	Програмні компетентності	
1.	<i>Загальні</i>	Здатність до: – особистісного і професійного самовизначення, самоствердження і самореалізації впродовж життя; – безперервного професійного розвитку; – прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків; – творчого пошуку й реалізації нових ідей; – презентації результатів своєї професійної діяльності; – виявлення і вирішення проблем, застосування отриманих знань в практичній діяльності; – оцінювання і підтримки якості професійної діяльності
2.	<i>Фахові (предметно-орієнтовані)</i>	– проявляти особисті відчуття, почуття та емоції; – використовувати у професійній діяльності знання щодо сутності і структури емоційного інтелекту; – здатність керувати власними емоційними станами; – спроможність створювати умови для конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу; – уміння забезпечувати застосування засобів розвитку емоційного інтелекту суб'єктами освітнього процесу; – формувати вміння проводити діагностування рівнів розвитку емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу
Ф	Зміст та навчальні елементи Програми	
	Емоційний інтелект: історичний аспект дослідження. Сутність і структура емоційного інтелекту. Емоційний інтелект для розвитку дитини. Емоційний інтелект як особистісний чинник професійного становлення педагога. Емоційний інтелект для лідера. Засоби розвитку емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу. Система вправ для розвитку емоційного інтелекту педагогів. Розвиток емоційного інтелекту у дітей дошкільного віку. Розвиток емоційного інтелекту у дітей шкільного віку. Діагностика емоційного інтелекту. Діагностичні методики для виявлення стану розвитку емоційного інтелекту школярів. Визначення рівня розвитку емоційного інтелекту педагогів. Рефлексія курсу	
Г	Програмні результати навчання	
	– знання сутності, структури і засобів розвитку емоційного інтелекту особистості; – розуміння ролі емоційного інтелекту в соціалізації дитини і професійній діяльності педагога; – вміння підвищувати мотивацію колег і учнів до роботи з розвитку власного емоційного інтелекту; – готовність до застосування засобів розвитку емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу; – здатність до здійснення діагностики емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу	

– спроможність керувати власними емоційними станами

Навчально-тематичний план програми курсу
«Розвиток емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу»
30 годин (1 кредит ЄКТС)
(дистанційна форма навчання: 30 годин – онлайн)

Назва модуля і тем	Кількість годин			
	Всього	Онлайн		
		лекція	практикум	форум
Модуль 1. Емоційний інтелект в житті особистості	12	7	5	
<i>Тема 1.1.</i> Емоційний інтелект: історичний аспект дослідження	2	2		
<i>Тема 1.2.</i> Сутність і структура емоційного інтелекту	4	2	2	
<i>Тема 1.3.</i> Роль емоційного інтелекту для розвитку дитини	2	1	1	
<i>Тема 1.4.</i> Емоційний інтелект як особистісний чинник професійного становлення педагога	2	1	1	
<i>Тема 1.5.</i> Менеджер нового покоління – емоційний лідер	2	1	1	
Модуль 2. Засоби розвитку емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу	12	3	9	
<i>Тема 2.1.</i> Засоби розвитку емоційного інтелекту педагогів	4	1	3	
<i>Тема 2.2.</i> Система вправ для розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку	4	1	3	
<i>Тема 2.3.</i> Система вправ для розвитку емоційного інтелекту дітей молодшого шкільного віку	4	1	3	
Модуль 3. Діагностика емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу	6		4	2
<i>Тема 3.1.</i> Діагностичні методики для виявлення стану розвитку емоційного інтелекту школярів	2		2	
<i>Тема 3.2.</i> Визначення рівня розвитку емоційного інтелекту педагогів	2		2	
<i>Тема 3.3.</i> Рефлексія курсу	2			2
Всього:	30	10	18	2

Навчально-тематичний план програми курсу
«Розвиток емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу»
30 годин (1 кредит ЄКТС)
(дистанційна форма навчання: 16 годин – онлайн; 14 годин - офлайн)

Назва модуля і тем	Кількість годин				
	Всього	Онлайн			Офлайн діяльність
		лекція	практикум	форум	
Модуль 1. Емоційний інтелект в житті особистості	12	2	4		6
<i>Тема 1.1.</i> Емоційний інтелект: історичний аспект дослідження	2				2
<i>Тема 1.2.</i> Сутність і структура емоційного інтелекту	4	1	1		2
<i>Тема 1.3.</i> Роль емоційного інтелекту для розвитку дитини	2		1		1
<i>Тема 1.4.</i> Емоційний інтелект як особистісний чинник професійного становлення педагога	2	1	1		
<i>Тема 1.5.</i> Менеджер нового покоління – емоційний лідер	2		1		1
Модуль 2. Засоби розвитку емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу	12		6		6
<i>Тема 2.1.</i> Засоби розвитку емоційного інтелекту педагогів	4		2		2
<i>Тема 2.2.</i> Система вправ для розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку	4		2		2
<i>Тема 2.3.</i> Система вправ для розвитку емоційного інтелекту дітей молодшого шкільного віку	4		2		2
Модуль 3. Діагностика емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу	6		2	2	2
<i>Тема 3.1.</i> Діагностичні методики для виявлення стану розвитку емоційного інтелекту школярів	2		1		1
<i>Тема 3.2.</i> Визначення рівня розвитку емоційного інтелекту педагогів	2		1		1
<i>Тема 3.3.</i> Рефлексія курсу	2			2	
Всього годин	30	2	12	2	14

Навчально-тематичний план програми курсу
«Розвиток емоційного інтелекту в суб'єктів освітнього процесу»
30 годин (1 кредит ЄКТС)
(дистанційна форма навчання: 8 годин – онлайн; 22 години - офлайн)

Назва модуля і тем	Кількість годин				
	Всього	Онлайн діяльність			Офлайн діяльність
		лекція	практикум	форум	
Модуль 1. Емоційний інтелект в житті особистості	12	1			11
<i>Тема 1.1.</i> Емоційний інтелект: історичний аспект дослідження	2				2
<i>Тема 1.2.</i> Сутність і структура емоційного інтелекту	4	1			3
<i>Тема 1.3.</i> Роль емоційного інтелекту для розвитку дитини	2				2
<i>Тема 1.4.</i> Емоційний інтелект як особистісний чинник професійного становлення педагога	2				2
<i>Тема 1.5.</i> Менеджер нового покоління – емоційний лідер	2				2
Модуль 2. Засоби розвитку емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу	12		6		6
<i>Тема 2.1.</i> Засоби розвитку емоційного інтелекту педагогів	4		2		2
<i>Тема 2.2.</i> Система вправ для розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку	4		2		2
<i>Тема 2.3.</i> Система вправ для розвитку емоційного інтелекту дітей молодшого шкільного віку	4		2		2
Модуль 3. Діагностика емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу	6			1	5
<i>Тема 3.1.</i> Діагностичні методики для виявлення стану розвитку емоційного інтелекту школярів	2				2
<i>Тема 3.2.</i> Визначення рівня розвитку емоційного інтелекту педагогів	2				2
<i>Тема 3.3.</i> Рефлексія курсу	2			1	1
Всього	30	1	6	1	22

Список рекомендованих джерел

1. Водолазська Т. В. Формування емоційного благополуччя дітей молодшого шкільного віку. *Постметодика*, 2010. № (6)97. 26-32. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Postmetodyka_2010_6_8
2. Гондарева Г. В. Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. *Таврійський вісник освіти*, 2013. № 2. 260-264.
3. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с. (Серія «Саморозвиток»).
4. Ильин Е. Емоційний інтелект як проблема психологічних досліджень. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2009/1_2_2009/14.pdf.pdf, 2017.
5. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. *Педагогічна майстерність викладача*. Харків: Вид-во Національного фармацевтичного університету, 2009, С. 25–33.
6. Калюжна Ю. І. Психологія взаємодії вчителя з учнями у педагогічному процесі. *Постметодика*, 2010. № 6. С. 22-25.
7. Колісник Л. О. Проблема емоційного інтелекту в історії розвитку філософсько-психологічної думки. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*, 2013. № 42. С. 82-90.
8. Костюк А. В. (2014). Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 2014. № 2. С. 85-89.
9. Моргун В. Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. *Постметодика*, 2010. № (6)97. 2-15. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Postmetodyka_2010_6_8
10. *Нова українська школа: поради для вчителя* / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
11. Новак О.О. Шляхами розвитку емоційного інтелекту педагогічних працівників. *Постметодика*, 2010. № 6. С. 41-47.
12. Новак О.О. Шляхи розвитку емоційного інтелекту педагогічних працівників. *Постметодика*, 2010. № (6)97. 41-47. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Postmetodyka_2010_6_8

- S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Postmetodyka_2010_6_8
- 13.Петрова Н. Н. Сформованість професійного інтелекту як запорука успішної професійної діяльності майбутнього педагога. *Професійна освіта*, 2015. № 2 С. 27-31.
 - 14.Ракітянська Л. Становлення та розвиток поняття «емоційний інтелект»: історико-філософський аналіз. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (Серія: Педагогічні науки). 2018. № 3–4 (56–57). С. 36–42.
 - 15.Савченко Ю. Ю. Розвиток емоційного інтелекту учнів молодшого шкільного віку. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2014. № 12. С. 12-16.
 - 16.Санько К. О. (2015). Феномен емоційного інтелекту в сучасній психології. *Сучасна психологія: теорія і практика*, Київ, 2015. № 44-47.
 - 17.Стрельников В. Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. *Постметодика*, 2010. № (6)97. 15-21. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Postmetodyka_2010_6_8
 - 18.Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. *Молодь і ринок*, 2012. № 12. С. 136-139.
 - 19.Шара С.О. Емоційний інтелект як чинник професійно(педагогічної) адаптації молодого викладача. *Постметодика*, 2010. № (6)97. 48-53. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Postmetodyka_2010_6_8
 - 20.Шпак М. Емоційний інтелект у контексті сучасних психологічних досліджень. *Психологія особистості*, 2011. № 1, С. 282–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Po_2011_1_36 2017.